

HÜLYA ŞEHİRİ

Yılda onu 1.000.000 kişi görmeye gelir ve trafik kontrolü, cinayet, hava ve su kirliliği, gürültü, su getirilmesi ve dağıtımı gibi birçok kentlere ıstırap veren daha bir sürü konularda gösterdiği biricik bilsimsel şehircilik yeteneklerini hayranlıkla seyrederek, Bu hülya şehrinin nerede olduğunu biliyor musunuz ?

Ruth WINTER

Onu plânlayan insanların şehircilikteki dehaları, insanların çevreyle ilişkileri bakımından en uygun ve aynı zamanda güzel bir yer seçmiş ve ileride 20.000 nüfusun barınacağı şehirlerini akla gelen her türlü imkân ve konforla donatmışlardı. Bir tarafta yüksek dağlar, öte tarafta deniz vardı. 4 büyük cadde onu 9 mahalleye ayırıyordu. Bütün caddeler birbirini dikine kesiyordu. Sokaklar da ana cadelere dikeydi, şehrin dört bir tarafına yayılıyorlardı ve tek yönlü trafiğe göre düzenlenmişlerdi. Böylece trafiğin tıkanmasına ve kazalara mani oluyorlardı. Şehirde dönemeçli bir tek sokak yoktu.

İlk yapılan evlerin kendi özel kuyuları ve septik çukurları vardı, fakat nüfus artmağa başlayınca, boru ve filitre tesislerinden meydana gelen oldukça karışık bir sistem dağlardan billür gibi berrak su getirdi. Fazla tüketimi karşılamak için iki büyük rezervuar yapılmıştı. Bununla beraber özel ve genel yüzme havuzlarının, banyoların, mutfak ve fiskeyelerin gittikçe artan su tüketimini karşılayabilmek için tahmin edilemeyecek kadar fazla suya ihtiyaç olmuştu. Bunun için belediyenin sağladığı musluk suyundan başka her evde ayrıca yağmur suyu toplamak ve saklamak için özel tesisler yapıldı.

Şehirdeki tipik bir ev yerden âzami faydalanılacak ve özel hayatın tamamıy-

le mahrem kalmasını sağlayacak şekilde plânlanmıştı. Giriş üstü kapalı bir verandadan oluyordu. Burada ev sahibi tarafından asılmış bir levha göze çarpıyordu: «Hoş geldiniz!» veya «Köpeğe dikkat!» gibi. Birçok evlerde giriş ufak üstü kapalı bir avluya açılıyordu, tavanın tam ortasında ortalığı aydınlatan açık yuvarlak bir ışık deliği vardı, yağmur da buradan aşağıda avlunun ortasındaki, bir havuza akardı. Bu hoş avluların çoğunda zarif heykeller ve fiskeyeler bulunurdu. Hemen hemen evlerin hepsinde mükemmel çalışan soğuk hava tesisleri vardı, su borularından çok akıllıca faydalanarak mimari bir desenle ve fiskeyelerin tam yerlerine konulması sayesinde gereken en kuvvetli hava akımları sağlanırdı.

Evin en önemli odası ev sahibiyile eşinin yatak odasıydı ve bu çok kez resmi bir yemek salonu olarak kullanılacak bir duruma sokulabilirdi. Çoğu evlerin dışarıda bir yazlık yemek odaları vardı, burada her türlü ıskara yapılabilirdi. Daha pahalı ve mükellef evlerde, sokak gürültüsünün içeriye girmemesini sağlayan büyük bahçe duvarları vardı, bunlar bir taraftan da evi hırsızlardan korurlardı. Bu maksatla büyük evlerin sokak taraflarında ancak bir iki küçük pencereleri vardı. Lüzumsuz trafiğe mani olmak için birçok satıcıların dükkânları tamamıyla ev-

lerinin önüne bitişikti, bunlar o şekilde yapılmıştı ki müşteriler hiç bir zaman evin içerisinde göremezlerdi. Fakat sokaklardan geçenler dükkânları çok iyi görebilirlerdi.

Bugün alışık olduğumuz daha genel amaçlar için yapılmış binalar gibi yapılan binalar bu şehirde de iki, hattâ üç maksada hizmet ederdi. Örneğin adliye binası yalnız suçluların yargılandığı bir yer değil, aynı zamanda bir sanat galerisi ve borsa olarak da kullanılırdı.

Şehrin merkezi büyük ağaçlık bir mesire yeriydi ve büyük kapı ve sütundan duvarlarıyla taşıtların buraya girmesine mani olunurdu. Dörtgen şeklindeki bu mesire yerinin çevresinde dükkânlar, belediye ait binalar, siyasal konuşmaların ve spor yarışmalarının yapıldığı büyük bir düzlük, bir meydan vardı.

Şehrin başka bir bölgesinde bulunan iki tiyatro daha ufak ağaçlık bir mesire yeriyile birleşmişti. Büyük mesire yeri tıpkı «Hollywood Bowl» gibi tabii bir oyunun içinde idi. Üstü açık sıralarda oturan seyirciler şehrin öte yanında kalan vadi ve tepelerin o güzel manzarasından faydalanabilirlerdi. Tiyatro sahipleri çok ilginç tesisler yapmışlardı ki bunlardan birinde özel oyunlar için sahnenin bir havuza dönüşmesi de vardı. Perde yerden yukarıya doğru kapanacak şekilde yapılmıştı.

Ahalinin çoğalan boş zamanlarını faydalı bir şekilde değerlendirebilmek amacıyla spor yarışmaları için büyük bir stad-yum yapılmıştı ve belediyenin hazırladığı bu oyunlara giriş herkesin seyredebilmesini sağlamak için bedavaydı.

Şehrin kendisi büyük bir özenle güzellik ve rahatlık için plânlanmıştı. Hemen hemen her köşesinde fiskiyeli bir havuz vardı. Şehrin bütün uygun yerlerinde herkese mahsus tuvaletler vardı ve şehre ilk defa gelen bir yabancı onları kolayca bulabilirdi.

Şehrin kuruluşundan çok geçmeden sendikalar kuvvetlendiler ve işçiler aralarında kooperatifler kurdular. Balık endüstrisi, örneğin, büyük bir pazar yeri kurdu, fakat bu yeri o şekilde seçtiler ki ürünlerinin kokusu en fazla esen rüzgârlar tarafından alınıp denize götürülüyör ve şehir sakinlerini taciz etmiyordu. Ayrıca balık artıklarının da ortada kalıp çürümesine

ve dolayısıyla kokmasına mani olmak için genel bir havuz yaptılar ve bunu özel bir kanalizasyon sistemine bağladılar.

Çömlekçilik, dokumacılık gibi zenaatlarda çalışan işçiler bir araya geldiler ve daha şehrin plânlanmakta olduğu ilk anlarda birleşerek kendi bölgelerini belirlediler. Her zenaat kendisi için ayrı bir yer hazırlamıştı, şarapçılar bir sokakta, genel kadınlar bir sokakta, tiyatrolar başka bir sokakta ve mezarlık da daha ilerideki bir sokaktaydı. Son zamanlarda onu ziyaret eden birine göre, «şarap, kadın, şarkı ve sonuçları» bir aradaydı.

Genç ve ihtiyarların sağlam bir vücutta sahip olmalarını sağlayacak birçok kültürel fizik merkezleri vardı ve buralarda fakirler bedava olarak yüzme havuzları, spor ve jimnastik tesisleriyle, sıcak ve soğuk hamamlardan faydalanabilirlerdi. Ayrıca merkezde herkesin gidebileceği konferans salonları, oyun salonları, kütüphaneler, lokanta ve kahvaltı yerleri vardı.

Gerek tatil ve gerek iç ve dış ticaret bakımından şehrin ideal bir konumu olması yüzünden o kuruluşunun daha ilk anlarından itibaren büyük bir hızla gelişmişti. Daha zenginler evlerini şehrin dolaylarında yaptırmaya başladılar, eski konutlar çabukça apartmanlar veya hafif sanayi fabrikaları haline getirildi. Şehirden ayrılmayan, fakat gittikçe zenginleşen iş adamları akıllıca mimari kolaylıklar bularak bir kaç evi birbiriyle birleştirdiler, böylece aileleri için daha geniş yer sağlamak ve servetlerini daha iyi göstermek imkânını buldular.

Bununla beraber bu dünyada hiç bir şeyin dört başı mamur olmaz. Şehrin de birçok kötü tarafları vardı. Onun da bir gecekondu mahallesi vardı. Şehrin bulunduğu memleketin insanları eskidenberi çok ve iyi yemek ve vakitlerini iyi geçirmek alışkanlığına sahiptiler, hiç bir zaman fazla servet toplamaktan utanan insanlar olmamışlardı, dükkânlarında «Kazanan Tanrının sevdiğidir» şeklinde levhalar asılıydı.

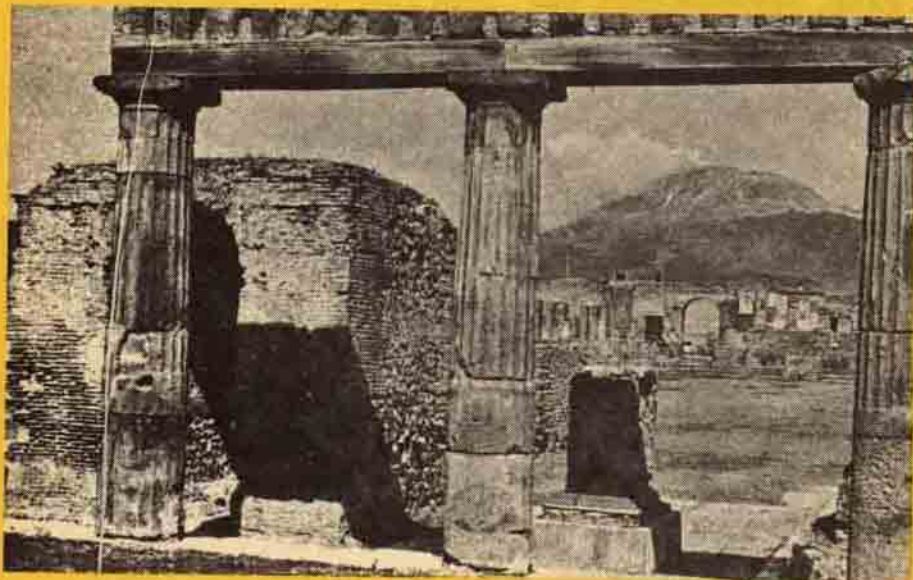
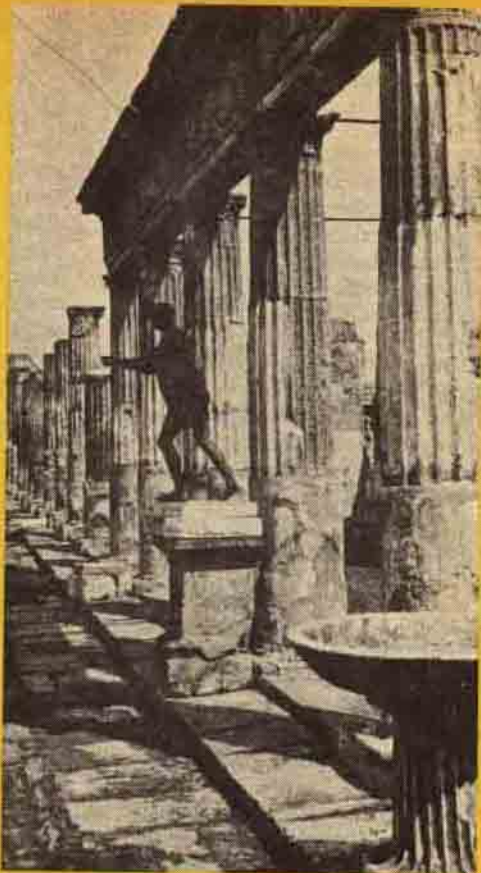
Senelerce bu şehir insanoglunun çevresiyle uyumlu ve akıllıca beraber yaşama ve aynı zamanda hayattan en fazla zevk alma yeteneğine en iyi bir örnek olarak hizmet etti. Acaba bu şehrin adını biliyor musunuz ?

Önce çok sayıda mimar, hatıra ve
siyasetçiler.

En son, yakın zamanda Pompeii'de
örneğin 800 yıl kadar önce karabimsiz
ve karasız, 78 yıl önce Vesuvius ya-
nardağının patlaması sonucu şehir
bir ölüme uğradı. Şehir Akdeniz'de Na-
poliden batıya doğru 30 kilometre uzak-
lıkta yer almıştır.

Merkezi meydanın yanı sıra, Forum'da ve
etrafında bulunan çeşitli yapıların
birikimiyle oluşan bir yapılarak, bu şehir-
lerden biri büyük bir katedral ve
Küçük Tiyatro'nun yanı sıra kapalıydı.
Şehir, özellikle 1940'lerde yapılan
restorasyonla büyük bir başarıyla
yapılan bir yapıdır. Şehir, özellikle
1940'lerde yapılan restorasyonla
büyük bir başarıyla yapılan bir yapıdır.

Küçük Tiyatro'nun yanı sıra, Forum'da ve
etrafında bulunan çeşitli yapıların
birikimiyle oluşan bir yapılarak, bu şehir-
lerden biri büyük bir katedral ve
Küçük Tiyatro'nun yanı sıra kapalıydı.
Şehir, özellikle 1940'lerde yapılan
restorasyonla büyük bir başarıyla
yapılan bir yapıdır. Şehir, özellikle
1940'lerde yapılan restorasyonla
büyük bir başarıyla yapılan bir yapıdır.





Eski Pompeyi'ye içinde yaşanacak güzel bir yer cazibesini vererek kurulan buralarda görülen binalar ve bahçelardir. Soldaki resimde Güneş, Mithra ve Satir Tanrısı olan Apollo'nun klasik tapınağı ve heykeli görülmektedir. Solda magidaki resimde kırık planda bütün heyberiyie kızgın kızgın balcan Vazoy ile Farneso görürsünüz. Yukarıdaki resim özel tipile bir köşüt ve bahesini göstermektedir. İnsanlar bu sakin yerlerde rahat bir hayat sürüyorlardı. Solda ve aşağıda Pompeyi'nin havadan bir manzarasını dört sokakları ve yayalar için ayrılmış yaya kaldırımına görülmektedir. Modern sityarınçiler şehrin sokaklarına özellikle büyük bir ilgi göstermektedirler, çünkü bular hiç hıcutmayacak şekilde uzun yürüyüşler için yapılmıştır. Bir metre derinliğinde bir temel için taşlar, bloklar, taş, taş, çimento, kare ve toprak koyunlar ve bunları yürüyüşü düzleştirirler ve testimislardır. Aşağıdaki resim şehrin sokaklarından birinin yakından alınmış bir resimdir. aradan geçen uzun yıllara rağmen hala faydalanılabilecek bir durumdadır.

